

Canviar el món de base

Esther Vivas

Com canviar el món? Aquesta és la pregunta que es formulen milers de persones entestades en canviar les coses, la pregunta que es repeteix sovint en trobades socials alternatives... una pregunta que com bé deia el filòsof francès Daniel Bensaïd no té resposta perquè “No ens enganyem, ningú sap com canviar el món “. No tenim un manual d'instruccions però sí que tenim algunes pistes de com fer-ho i algunes hipòtesis de treball.

La lluita al carrer i en els moviments socials és la primera premissa, ja que no hi haurà canvis espontanis des de dalt. Aquells que avui ostenten el poder no renunciaran sense més als seus privilegis. Qualsevol procés de canvi serà fruit de la presa de consciència dels de baix i del combat per recuperar els nostres drets desafiant des del carrer als que manen. Així ho demostra la història.

Però també és necessari construir alternatives polítiques que vagin més enllà de la mobilització social, ja que no podem limitar-nos a ser un *lobby* d'aquells que manen. Cal ser capaços de plantejar opcions polítiques alternatives antagòniques a les avui dominants i que tinguin el seu centre de gravetat en les lluites socials. Sent molt conscients que el sistema no es canvia des de dins de les institucions sinó des del carrer, però que no podem renunciar a uns espais que també ens pertanyen.

Avui les institucions estan segrestades pels interessos privats i del capital. Una minoria social, que té el poder econòmic, està totalment sobre representada en les mateixes i compta amb el suport incondicional de la major part dels que ostenten càrrecs electes. La dinàmica de ‘portes giratòries’: aquells que en l'actualitat estan en les institucions i demà en els consells assessors de les principals empreses del país és una constant i una realitat. Ens presenten la ideologia neoliberal com socialment dominant... i això és fals. Per això pensem que veus anticapitalistes i antisistema serien útils en les institucions trencant amb el discurs polític hegemònic. Demostrant que “altres mons” són viables i que “una altra pràctica política” és tan possible com necessària.

Cal avançar en ambdues direccions i supeditar aquesta última a la primera, creant mecanismes de control de baix a dalt i aprenent dels errors del passat tant de l'esquerra política com social. Partint del fet que ningú té veritats absolutes, que el procés de canvi serà col·lectiu o no serà, que cal aprendre els uns dels altres, que cal treballar sense sectarismes ni seguidismes i que sovint les etiquetes separen més que uneixen. Sense per això caure en relativismes ni en renúncies ideològiques. Segurament aquestes siguin les lliçons més difícils: trencar amb el domini moral i ideològic del sistema capitalista i patriarcal.

I com que canviar el món no és cosa de dos dies... sinó que és una tasca de llarg recorregut, que requereix de constància, perseverança i d'una “lenta impaciència”, com assenyalava de nou Daniel Bensaïd, cal anar avançant en les nostres utopies des de la quotidianitat en paral·lel a la mobilització social contra les polítiques actuals i en defensa d'altres mesures. Modificant el món en el nostre dia a dia. Demostrant amb la nostra pràctica que “una altra manera de viure” és tan possible com desitjable. Alternatives des de l'economia cooperativa i autogestionària, el consum crític i agroecològic, les finances ètiques, els mitjans de comunicació alternatius... són iniciatives imprescindibles per caminar cap a un altre model de societat.

Sent conscients que aquestes no són un fi en si mateix sinó un mitjà per avançar sense perdre de vista un horitzó de societat més justa i equitativa per a tothom. Apostar per una economia solidària en el dia a dia i reivindicar alhora una economia fiscal progressiva, que els que més tenen més paguin, que s'eliminin les SICAV, es persegueixi el frau fiscal; construir projectes agroecològics i treballar també perquè es prohibeixin els transgènics, a favor d'un banc públic de terres; tenir els nostres estalvis en una cooperativa de crèdit però reivindicar una banca pública al servei dels de baix. El camí es demostra caminant i no podem esperar a demà.

Encara que no s'ha d'oblidar que un canvi de model social requereix de la mobilització conscient de la majoria de la població i un procés de ruptura amb l'actual marc institucional i econòmic. La irrupció de la "revolució" en el panorama polític, arran de les revolucions de Tunísia i Egipte, malgrat les seves debilitats i límits, és una notícia magnífica i inesperada que ens ha deparat aquest 2011.

Així mateix hem de situar el nostre paper en el món i l'impacte de les nostres pràctiques en l'ecosistema. Vivim en un planeta finit, encara que el sistema capitalista s'encarregui que ens n'oblidem sovint. El nostre consum té un impacte directe allà on vivim i si tothom consumís com aquí ho fem, amb un sol planeta no n'hi hauria prou. Però igualment ens insten a un consumisme desfrenat i compulsiu, prometent-nos que a més consum més felicitat, encara que la promesa després mai es compleix. Cal començar a plantejar-nos que potser podem "viure millor amb menys".

De tota manera, ens volen fer culpables d'unes pràctiques que ens imposen. Ens diuen que vivim en una societat consumista perquè a la gent li agrada comprar, que hi ha agricultura industrial i transgènica perquè així ho volem... mentida. El nostre model de consum es basa en la lògica d'un sistema capitalista que produeix mercaderies a gran escala i que necessita que algú les compri perquè el model segueixi funcionant. Ens volen fer còmplices d'unes polítiques que només a ells beneficien. Afortunadament el mite del "més millor" ha començat a esquerdar-se. La crisi ecològica que vivim ha encès els llums d'alarma. I sabem que aquesta crisi climàtica té les seves arrels en un sistema productivista.

Avui una onada d'indignació recorre Europa i el món... trencant l'escepticisme i la resignació, que durant anys ha prevalgut en la nostra societat, i recuperant la confiança en que l'acció col·lectiva serveix i és útil per canviar l'actual ordre de coses. Aprenem de la Primavera àrab, del "no pagarem el seu deute" del poble islandès, de l'aixecament popular, vaga general darrera de vaga general, a Grècia i ara del batec d'Occupy Wall Street al "cor de la bèstia" que assenyala que davant de l'1% que mana som el 99%. Els temps es comprimeixen i s'acceleren. Sabem que podem.

*Esther Vivas és membre del Centre d'Estudis sobre Moviments Socials (CEMS) de la UPF.

+info: <http://esthervivas.wordpress.com>